

OBLOHA
JE PRETKANÁ
RIEKAMI
ELIF
SHAFAK

„VEĎDIELO“
RUTH ÖZEKI

„VYNIKAJÚCA, ÚCHVATNÁ, FASCINUJÚCA KNIHA.“ WILLIAM BOYD

KNIŽNICA
SVETOVÝCH BESTSELLEROV

OBLOHA
JE PRETKANÁ
RIEKAMI

Z anglického originálu Elif Shafak: There are Rivers in the Sky,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve VIKING, an imprint of Penguin Books,
Londýn 2024,

preložila Alexandra Strelková.

Vydalo Vydavateľstvo TATRAN, s. r. o., v roku 2026,
so sídlom Klariská 16, 815 82 Bratislava, Slovenská republika.

Vyšlo ako 5635. publikácia a 227. zväzok edície

LUK – Knižnica svetových bestsellerov.

Vydanie I.

Prebal a knižnú väzbu podľa pôvodného návrhu spracoval Peter Zentko.

Zodpovedná redaktorka Ina Martinová

Jazykové redaktorky Ivana Fábryová, Jana Piroščáková

Preklad veršov Jana Kantorová-Báliková

Technický redaktor Peter Zentko

Sadzba AldoDesign, Bratislava

Vytlačil FINIDR, s.r.o., Český Těšín.

www.slovtatran.sk

:: knihy pre **hodnotnejší** život

info@slovtatran.sk

Rukopis prekladu tohto diela vznikol s finančnou podporou
Literárneho fondu.

All rights reserved.

Copyright © Elif Shaffak 2024

Translation © Alexandra Strelková 2026

Slovak edition © Vydavateľstvo TATRAN 2026

ISBN 978-80-222-1897-9

ELIF SHAFAK

OBLOHA
JE PRETKANÁ
RIEKAMI

TATRAN

Poznámka prekladateľky

Pri preklade som pracovala s dostupnými slovenskými prekladmi diel:

Epos o Gilgamešovi. Bratislava: Tatran 1972. Filologický preklad z asýrskej, babylonskej, sumerskej a chetitskej verzie eposu realizoval Lubor Matouš, prebásnil Vojtech Zamarovský.

BRONTĚOVÁ, Charlotte. *Jana Eyrová*. Bratislava: Slovart, 2017.
Preložila Beáta Mihalkovičová.

GRAHAME, Kenneth. *Vietor vo vrbach*. Bratislava: Stonožka, 2020.
Preložili Peter Čačko a Jana Šimulčíková.

CHAJJÁM, Omar. *Túžba je vták, čo nie je v tvojej sieti*. Trnava: Edition Ryba, 2006.
Preložil Lubomír Feldek.

Verše W. B. Yeatsa, J. Keatsa a A. Tennysona prebásnila Jana Kantorová Báliková.

Za konzultáciu k vybraným arabským a kurdským výrazom ďakujem doc. Attilovi Kováčsovi, PhD., a Mgr. Jozefovi Vrabčekovi, PhD.

Milovanému človeku pera, ktorý, keď ho požiadali,
aby hovoril o „ženách a literatúre“, si sadol na brehu rieky
a zamyslel sa nad tým, čo tie slová znamenajú.

Kvapka nevymieľa kameň silou,
ale vytrvalosťou.

OVÍDIUS

Ó, ľudské dieťa, so mnou poď
do hôr a k divým prúdom vôd,
dlaň v dlani s vílou bež,
svet skrýva oveľa viac žiaľu,
než predstaviť si vieš.

W. B. YEATS

V našom vnútri sú rôzne studne.
Niektoré naplní blahodarný dážď,
iné sú na to veľmi,
až priveľmi hlboké.

HÁFIZ

V oných dňoch, oných dávnych dňoch,
počas oných nocí, oných dávnych nocí,
v oných rokoch, oných dávnych rokoch,
v oných pradávnych časoch...
Videli ste synov Sumeru a Akkadu?
Videl som ich.
A ako sa im vodí?
Napájajú sa vodou z bitevného poľa.

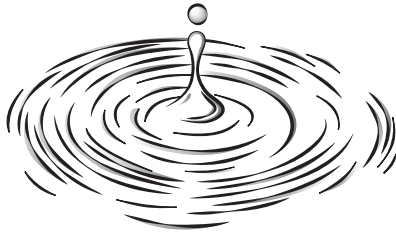
12. TABUĽKA, *EPOS O GILGAMEŠOVI*

Obsah

I. Dažďová kvapka	13
II. Tajomstvá vody	145
III. Nepokojné rieky	231
IV. Voda si pamätá	305
V. Potopa	355
<i>Autorská poznámka</i>	437
<i>Podakovanie</i>	446

I

Daždová kvapka

Na brehu Tigrisu v pradávnych časoch

Neskôr, keď búrka prehrmí, sa bude hovoriť len o spúšti, ktorú zanechala, no nikto, ani sám kráľ, si nespomenie, že všetko sa začalo jednou jedinou kvapkou.

Je začiatok leta a popoludňajšia obloha v Ninive oťažela dažďovými mrakmi. Nad mestom sa rozlieha nezvyčajne pochmúrne ticho: vtáky od svitania ešte nezaspievali, motýle a vážky sa utiahli do skrýš, žaby opustili svoje liahniská, husi stíchli. Šípia nebezpečenstvo. Dokonca aj ovce zmĺkli, len neprestajne močia od strachu. Vzduch vonia inak – ostro, slano. Nad horizontom sa od rána hromadia temné tieňe, ako keď sa zbiehajú nepriateľské vojská a naberajú na sile. Z diaľky pôsobia veľmi pokojne, ale je to len optický klam: poháňa ich silný vietor a prevažujú sa čoraz bližšie odhodlané zmáčať a nanovo vytvárať svet. V kraji, kde sú letá dlhokánske a horúce, rieky nevyspytateľné a nemilosrdné a spomienky na poslednú povodeň ešte stále živé, je voda zvestovateľkou života aj poslom smrti.

Ninive je jedinečné miesto, najväčšie a najbohatšie mesto na svete. Vyrástlo na pláni na východnom brehu rieky Tigris a leží pri ňom tak blízko, že deti v noci do ríše snov namiesto uspávanky odprevádza šumenie vĺn hladiacich súš. Je to hlavné mesto mocnej ríše, pevnosť chránená mohutnými vežami, majestátnymi cimburiami, obrannými priekopami, masívnymi baštami a objemnými, viac než tridsaťmet-

rovými múrmi. Tento klenot medzi mestami na križovatke prekvitajúcej vysočiny na severe a úrodných chaldejských a babylonských nížin na juhu je domovom 175 000 ľudí. Sú štyridsiate roky 7. storočia pred Kristom a tento pradávny svet s bujnými, voňavými záhradami, zurčiacimi fontánami a zavlažovacími kanálmi, ktorý však budúce pokolenia budú poznať len ako vyprahnutú púšť a žalostnú pustatinu, je Mezopotámia.

Jeden spomedzi mrakov, ktoré sa v to popoludnie zbiehajú nad mestom, je väčší, tmavší i netrpezlivejší než ostatné. Ženie sa nebeskou klenbou k svojmu cieľu, a keď ho dosiahne, pomaly sa zastaví a vznáša sa asi tristo metrov nad imponantnou budovou zdobenou cédrovými stĺpmi, portikami a veľkolepými sochami. Tu, v severnom paláci, vo svojej moci a sláve prebýva kráľ. Nad panovníckym sídlom sa zráža para a vrhá naň tieň. Na rozdiel od ľudí voda totiž nehľadá na spoločenské postavenie ani na panovnícke tituly.

Na okraji mračna sa pohodáva dažďová kvapka menšia než fazuľka, ľahšia než cícerové semienko. Malá, ustráchaná guľôčka sa chvíľku neisto chveje. Pohľad na svet, ktorý sa pod ňou otvára ako osamelý lotosový kvet, je skľučujúci. Nehľadá naň však prvýkrát. Túto púť už absolvovala – výstup na oblohu, zostup na *terru firma* a návrat k nebesiam, a predsa ju pád vždy a nanovo desí.

Dobre si túto kvapku zapamätajte. V porovnaní s bezhraničným vesmírom môže pôsobiť bezvýznamne, no vnútri tejto miniatúrnej guľôčky sa ukrýva tajomstvo nekonečna, nevšedný, jedinečný príbeh. Keď napokon naberie odvalu, vrhne sa do prázdneho priestoru. Teraz padá – rýchlo, čoraz rýchlejšie. Gravitácia jej vždy pomáha. Rúti sa dolu z tisícmetrovej výšky. Stačia len tri krátke minúty a dosadne na zem.

Dole v Ninive vychádza dvojkridlovými dverami na terasu kráľ. Nakloní sa ponad zdobenú balustrádu a zahľadí sa do nesmiernych diaľav veľkolepého mesta. Udržiavané pozemky, krásne akvadukty, imponantné chrámy, rozkvitnuté sady, očarujúce verejné parky,

zelené polia a kráľovský zverinec s gazelami, jeleňmi, pštrosmi, leopardmi, rysmi a levmi. Ten pohľad ho naplňa hrdosťou. Obzvlášť pyšný je na bujné záhrady, na rozkvitnuté, rozvoniavajúce stromy a rastliny – mandle, datle, ebeny, jedle, figy, mišpule, moruše, olivy, hrušky, slivky, granátové jablká, dule, topole, palisandre, tamarišky, terebinthy, vlašské orechy, vrby... Nevládne iba nad krajinou a jej ľuďmi, ale aj nad riekami a ich prítokmi. On a jeho predkovia usmernili Tigris zložitou sieťou kanálov, hatí a hrádzí, vodu začali zhromažďovať v cisternách a nádržiaci a tento kraj premenili na raj.

Kráľ sa volá Aššurbanipal. Má starostlivo zastrihnutú vlnitú bradu, široké čelo nad hustým klenutým obočím a tmavé oči nápadne zvýraznené čiernočiernou linkou z kohlu. Na hlave má kónickú čiapku posiatu šperkmi, ktoré na svetle žiaria ako vzdialené hviezdy. Jeho tmavomodré rúcho je utkané z najjemnejšieho plátna, vyšívané zlatými a striebornými niťami a zdobené stovkami ligotavých korálikov, drahokamov a amuletov. Na ľavom zápästí nosí náramok s kvetinovým motívom pre šťastie a na ochranu. Panuje takej rozľahlej ríši, že ho oslavujú ako „vladára štyroch kútov sveta“. Do dejín sa však zapíše ako slávny „kráľ knihovník“, „vzdelaný panovník“, „učení vládca Mezopotámie“ a pri týchto tituloch sa ľahko zabudne, že navzdory vzdelaniu a vznešenosti bol rovnako krutý ako jeho predchodcovia.

Aššurbanipal nakloní hlavu, aby preskúmal panorámu mesta, a zhlboka sa nadýchne. Ešte si nevšime, že v diaľke sa schyluje k búrke. Pohlcuje ho slastná vôňa záhrad a lesov. Pomaly dvíha zrak k olovenej oblohe. Jeho robustným telom prebehne triaška a myseľ mu schvátia zreteľné predtuchy a pochmúrne znamenia. Niektorí jasnovidci predpovedali, že osud Ninive spečatia ničivé nájazdy, bude vyplienené, zhorí do tla a dokonca aj jeho kamene sa roztratia. Toto prenádherné mesto vraj zmizne z povrchu zemskeho, a preto by ho mali všetci opustiť. Kráľ nariadil, aby týmto samozvaným poslom skazy zašili ústa zvieracími črevami a navždy ich tak umlčali. Ale teraz mu útrokami šklbe ťaživá predtucha ako spodný prúd na riečnom dne. Čo ak sa tie proroctvá naplnia?

Aššurbanipal zo seba rýchlo strasie tieseň. Nepriateľov má síce neúrekom vrátane rodného brata, ale niet sa čoho obávať. Toto slávne

mesto nič nezničí, kým má bohov na svojej strane. Bohovia, hoci sú aj voči smrteľníkom vrtošiví a nepredvídateľní, sa určite vždy postavia na obranu Ninive.

Daždová kvapka sa medzitým chystá pristáť. Blíži sa k zemi a na okamih si zrazu pripadá úplne ľahunká, takmer v beztiažovom stave, ako keby mohla zosadnúť, kdekoľvek sa jej zažiada. Naľavo má vysoký strom bez konárov – datľovú palmu s vejárovitými listami, ktoré by poslúžili ako príjemná pristávacia plocha. Napravo zas krížom cez pole vedie zavlažovací kanál, kde by určite bola vítanou pomocou pre tohoročnú úrodu. Mohla by sa zniest' aj na schody neďalekého zikkuratu zasväteného Ištar, bohyni lásky, zmyselnosti, krásy, vášne a vojny, ale aj búrky. To by bola príhodná cieľová rovinka. Kvapka ešte stále váha, kam dopadnúť, napokon za ňu rozhodne vietor. Náhly závan nadvihne a odnáša jej drobné telo len o kúsok ďalej, rovno k mužovi na terase.

Vzápätí kráľ zacíti, že mu niečo dosadlo na hlavu a zahniezdilo sa mu to vo vlasoch. Podráždene si to chce hneď zotrieť, rukou však zavadí o špicatú čiapku. Zľahka zvráští čelo a ešte raz sa pozrie na oblohu. Skôr než sa spustí lejak, obráti sa chrbtom výhľadu na svoje mesto a utiahne sa do bezpečia paláca.

Aššurbanipal kráča dlhými chodbami a načúva vlastným krokom. Sluhovia pred ním padajú na kolena a neodvažujú sa k nemu dvihnúť zrak. Po oboch stranách vysoko v liatinových držiakoch blčia fakle. Vrhajú tajomné svetlo na múry posiate pestrofarebnými sadrovcovými basreliéfmi. Na niektorých výjavoch kráľ drží luk a strieľa okrídlené šípy, loví divú zver alebo kántri svojich nepriateľov. Na iných v ozdobných dvojkolesových vozoch šľahá kone v postrojoch s trojitými strapcami. Sú tam aj scény, v ktorých rituálne leje obetnú tekutinu na zabité levy a ďakuje bohom za priazeň a ochranu. Všetky zobrazujú slávu Asýrskej ríše, nadradenosť mužov a veľkoleposť panovníka. Ženy na nich prakticky nevidieť. Výnimkou je výjav, v ktorom Aššurbanipal a jeho manželka spoločne sedia a popíjajú víno v idyllickej záhrade, zatiaľ čo obďaleč, medzi zrelými plodmi na konári stromu, visí odľatá hlava ich nepriateľa, elamského kráľa Teummana.

Kráľ na dažďovú kvapku vo vlasoch už zabudol a kráča ďalej. Svižne prejde honosne zariadenými komnatami až k bohato vyrezávaným dverám. Za nimi je jeho najobľúbenejšie miesto v celom paláci – knižnica. Nie je to len náhodná zbierka spisov, ale jeho najväčší a najvznešenejší výtvor, celoživotné dielo, počín, ktorému sa rozsahom ani veľkoleposťou nič nevyrovná. Bude to jeho odkaz budúcim pokoleniam, najväčší zo všetkého, čo kedy dosiahol – významnejší než jeho vojenské ťaženia a politické víťazstvá: jedinečný pamätník rozumu, aký svet dovtedy nevidel.

Vchod do knižnice stráži z každej strany obrovská socha. Dve hybridné bytosti, krížence – napoly ľudia, napoly zvieratá. Ochrancovia zvaní *lamassu*. Sú vytesaní z jedného vápencového bloku a majú ľudskú hlavu, orlie krídla a mohutné býčie alebo levie telo. Z týchto živočíšnych druhov čerpajú len tie najlepšie vlastnosti a stelesňujú tak ľudský rozum, vtáčiu jasnozrivosť a býčiu či leviu silu. Strážia brány vedúce do iných ríš.

Väčšina lamassu v paláci má päť nôh, takže pri pohľade spredu sa zdá, že stoja na mieste, no z boku pôsobia, že ťažkým krokom smerujú vpred a rozdrvia aj toho najhrozivejšieho protivníka. Tak môžu vzdorovať neželaným návštevníkom a zároveň odvrátiť každé zlo, striehnuce v temných zákutiach. Kráľ sa s tým síce nikdy nikomu ne-

zdôveril, ale v ich prítomnosti sa cíti bezpečnejšie a pokojnejšie. Preto nedávno umelcov poveril, aby mu vytesali ďalší tucet sôch. Ochrana navyše nikdy nezaškodí.

S touto myšlienkou Aššurbanipal vojde do knižnice. Miestnosť po miestnosti je od podlahy po strop lemovaná policami s tisíckami hlinených tabuliek. Sú bezchybne uložené a usporiadané podľa obsahu. Pochádzajú zo široka-ďaleka. Niektoré tu našli útočisko pred nedbalosťou, iné zas pôvodní vlastníci predali za pár drobných, značná časť z nich však bola získaná násilím. Obsahujú všemožné informácie od obchodných zmlúv po liečivé recepty, od právnych dokladov po hviezdne mapy... Kráľ totiž vie, že ak chce ovládnuť iné kultúry, nestačí uzurpovať si ich územia, úrodu a majetky, ale musí si podmaniť aj ich kolektívnu predstavivosť, ich spoločenskú pamäť.

Rýchlo minie časti knižnice venované veštibám, čarom, rituálom, liečiteľstvu, kliatbam, prosebným modlitbám, nárekom, chválospevom, zariekadlám, bájkam, prísloviám a žalospevom zo všetkých kútov ríše. Prediera sa rozsiahlou zbierkou písomností o využívaní vnútorností obetných zvierat na vykladanie ľudského osudu a božských zámerov. Má vo veľkej úcte tradičné *haruspicium* a pravidelne dáva zabíjať ovce a kozy, aby z ich pečeni a žľčníkov haruspikovia prečítali budúcnosť. Dnes sa však nemieni zaoberať veštibami a zamieri do odľahlej zadnej miestnosti, napoly zakrytej ťažkým závesom. Sem smie vojsť iba kráľ a jeho hlavný radca, ktorý mu je ako druhý otec, učený muž, čo Aššurbanipala vedie a vzdeláva už od detstva.

Vo výklenkoch pri vstupe na toto súkromné teritórium stoja bronzové lampy, z ktorých sa vinie dym z horiaceho sezamového oleja. Kráľ jednu vyberie a zatahne za sebou záves. Vnútri panuje hrobové ticho, ako keby police naňho čakali so zatajeným dychom.

Dažďová kvapka sa zachveje. V miestnosti nie sú okná ani koše na tlejúce uhlie a obáva sa, že v tej zime stuhne na ľadový kryštálik. Keďže sa len nedávno z pary zmenila na kvapalinu, chce si túto novú životnú fázu poriadne vychutnať a nie hneď skryštalizovať. Ale nechveje sa len preto. Miesto je to veľmi znepokojivé – ani z tohto sveta, ani

z podsvetia, akási štrbina medzi pozemským a nadpozemským, kdesi uprostred medzi tým, čo je očividné, a tým, čo je nielenže neviditeľné, ale na neviditeľnosť aj predurčené.

Aššurbanipal rozhodne vkročí dnu. Jeho pohyby svedčia o jasnom ciele a rutine. V strede miestnosti stojí stôl a na ňom cédrová skrinka. Kráľ položí lampu vedľa seba a v jej svetle sa mu na tvári mihajú tieň a v očných kútikoch prehľbujú vrásky. Zasnene pohladí drevo, z ktorého ešte stále cítiť vôňu domovského lesa. Takéto kvalitné ihličnany sú v Mezopotámii vzácne. Rúbu sa až v pohorí Taurus a odtiaľ ich treba na pltiach spúšťať dole Tigrisom.

V skrinke je uložená báseň. Úryvok z oblúbeného prastarého eposu, ktorý sa donekonečna recituje a prednáša po celej Mezopotámii, Anatólii, Perzii a Levante a staré matere ho tradične odovzdávali vnúčatám už dávno predtým, než ho pisári zapísali. Je to príbeh hrdinu menom Gilgameš.

Aššurbanipal pozná epos tak dôverne ako čiary na vlastnej dlani. Podrobne ho študoval už ako korunný princ. Nepredpokladalo sa, že by ako tretí kráľovský syn a najmladší dedič prevzal trón, takže zatiaľ čo sa jeho starší bratia zdokonaľovali v bojových umeniach, vojenskej stratégii a diplomatických taktikách, on mohol študovať filozofiu, históriu, veštenie z oleja, jazyky a literatúru. Napokon si jeho otec na prekvapenie všetkých vrátane samotného princa vybral za nástupcu práve jeho. A tak Aššurbanipal zasadol na trón ako najvzdelanejší panovník v dejinách ríše. Spomedzi nespočetných písomných diel, ktorými sa od chlapčenských liet prehrabával, k jeho najobľúbenejším patrilo a dodnes patrí *Epos o Gilgamešovi*.

Kráľ otvorí skrinku, ktorá ukrýva jednu jedinú tabuľku. Na rozdiel od všetkých ostatných v knižnici má výraznú farbu – jasný modrý odtieň nepokojnej rieky. Slová nie sú vyryté do červenohnedej hliny, ale do tabuľky lazuritu, toho výnimočného kameňa lapis lazuli, ktorý si pre seba vyhradili bohovia. Písmo je úhľadné a dokonale vypracované. Jeho majiteľ sa znakov dotýka opatrne a nežne, takmer ich hladí. Pomaly sa ponára do veršov, ktoré už toľkokrát čítal a vždy mu rozochvejú srdce, akoby to bolo po prvý raz.

*Ten, čo videl všetko až po hranice zeme
a poznal všetky moria...
tajnosti vypátral a odhalil, čo bolo skryté,
priniesol ľuďom zvesť o potope sveta!*

Niektorí králi nachádzajú záľubu v zlate a rubínoch, iní v hodvábe a tapisériách, ďalší zas v telesných pôžitkoch. Aššurbanipal má rád príbehy. Verí, že ak chce ako vládca uspieť, nemusí sa vydať na nebezpečnú cestu ako Gilgameš. Nemusí byť robustným dobyvateľom ani prekračovať hory, púšte a pralesy, z ktorých sa len málokto vráti živý. Stačí len nezabudnuteľný príbeh – taký, ktorý ho vykreslí ako hrdinu.

Príbehy si cení nadovšetko, ale ich rozprávačom nedôveruje. Vo svojej predstavivosti nie sú schopní zakotviť na jednom mieste, napríklad zjari na brehoch Tigrisu, neustále a nepredvídateľne menia kurz, putujú čoraz spletitejšími cestami a zauzľujú sa v chaotických zápletkách, divoko a živelne až do konca. Keď staval knižnicu, vedel, že existujú rôzne verzie *Eposu o Gilgamešovi*. Pisári ho po stáročia znova a znova prepisovali, až vznikali nové a nové podania. Aššurbanipalovi vyslanci sa vydali všetkými smermi, aby preňho zozbierali tabuľky so všetkými možnými variantmi, a kráľ je presvedčený, že sa mu ambiciózny plán podarilo naplniť. Tabuľka v cédrovej skrinke sa však líši od zvyšku zbierky. Nielen preto, že text je vyrytý do vzácneho kameňa a nie do hliny, ale aj preto, že nesie stigmú bohorúhačstva.

Kráľ zodvihne tabuľku do svetla a skúma dôverne známy text. Pisár, nech už to bol ktokoľvek, vykonal svoju úlohu podľa očakávania s výnimkou záverečnej poznámky.

*Toto je dielo pisárskeho učňa,
jedného spomedzi mnohých pevcov, baladikov
a rozprávačov, ktorí kráčajú po zemi.
Každým dychom tkáme básne, piesne a príbehy.
Uchovajte si nás v pamäti!*

Takýto dôvetok je na pisára dosť nezvyklý, no venovanie za ním je ešte znepokojujúcejšie:

*Teraz i na veky vekov
velebená buď Nisaba*

Pri týchto posledných slovách kráľ zvažnie, zamračí sa a zúrivo mu zabúši v spánkoch.

Nisaba, bohyňa príbehov, je božská postava z prastarých čias, meno dávno vymazané z pamäti. Jej dni sa naplnili, hoci pár zaostalých žien v odlahlých kútoch riše sa ešte stále verne pridrža starej tradície. Už ju však nahradilo iné božstvo. Dnes sú všetky tabuľky v kráľovstve venované mocnému, mužnému Nabúovi namiesto éterickej, ženskej Nisaby. A tak je to podľa kráľa správne. Písanie je záležitosť mužov a vyžaduje si mužského patróna, mužného boha. Nabú sa stal oficiálnym ochrancom pisárov a strážcom všetkých poznatkov, ktoré si zasluhujú ostať zachované. V školách sa vyučuje zakončenie tabuliek náležitým výrokom:

Velebený buď Nabú

Keby bola modrá tabuľka stará pamiatka na minulosť, jej dôvetok by nevyvolával nijaké pochybnosti. Kráľ si je však istý, že ide o súčasné dielo – je písané moderným písmom. Prechovávaním úcty k zabudnutej a zakázanej bohyni a znevážením Nabúovej autority – čiže aj kráľovského rozkazu – človek, ktorý prepísal túto časť *Eposu o Gilgamešovi*, vedome porušil pravidlá. Aššurbanipal mohol dať tabuľku zničiť, ale neodhodlal sa k tomu. Preto musí ten hanebný predmet ukrývať v tejto miestnosti, ďaleko od zvyšku knižnice, aby ho nezazrelo prosté, nevzdelané oko. Nie každé písané slovo je určené každému, kto vie čítať. Tak ako nie každé vyslovené slovo musí počuť každý, kto má uši. Lud sa nikdy nesmie dozvedieť o modrej tabuľke, pretože by ho tiež mohla zviešť z cesty. Ak sa vzbura jednotlivca nezastaví a nepotrestá, môže povzbudiť mnohých ďalších rebelov.

Na Ninive stále padá dážď a kráľ je utiahnutý vo svojej knižnici, zahĺbený do modrej tabuľky. Na chvíľu zabudne na všetko naokolo –